

Összegzés

Az *Alfabetizáció, írásszokások, populáris írásbeliség* jegyzet az írás történetének, a társadalom és a kultúra történetében játszott szerepének áttekintésére tett kísérletet.

Megjelenésétől kezdve az írás a magaskultúra, a hivatalos kultúra nélkülözhetetlen eszközévé és médiumává vált. A tudományok és a szépirodalom művelése, a vallásos élet, az államigazgatás kitermelte az írás specialistáit és az íráshasználat normáit.

Az írás térhódítását, az íráshasználati szokások alakulását újabb és újabb hatások szabályozták. Változásában, szerepének alakulásában meghatározó jellege volt a papír, a nyomtatás feltalálásának, az oktatási hálózat kiépülésének, a népoktatási törvény megjelenésének, a közigazgatás megszervezésének, a migráció fokozódásának, a postaszolgálat, a távközlés létrejöttének, az elektronikus kommunikáció megszületésének.

Az írás történetének egyik fontos fordulópontja a 18–19. század, amikor beérni látszanak a különböző rendelkezések és kezdeményezések hatásai. Ebben a században jelentek meg a népoktatást szabályozó rendelkezések, törvények. Az iskolai oktatás írni-olvasnitudást alakított ki, az írás és az olvasás, a szövegalkotás szabályait és normáit tanította meg, tudományos és vallásos, esetleg gyakorlati ismereteket tett hozzáférhetővé. A könyv és a hírlapirodalom fokozottan a népszerű kultúra részévé vált. A könyv az ismeretek tára és az élményszerzés forrása. A könyv használati tárgyként illeszkedett be a lakótérbe, növekedni kezdett az olvasással eltöltött idő. A közigazgatás megszilárdulása íráshasználatot követelt meg. Az egyén különböző típusú, funkciójú és műfajú szöveg használatára és szerkesztésére kényszerült. A hatékony gazdálkodás szakismereteket tett kötelezővé, amelyek az iskolában, az olvasás által szerezhetők meg. A termelési tapasztalatok kéziratos füzetekben kerültek megőrkítésre. A migráció fokozódása következtében a személyes kapcsolattartást az írás biztosította. A megszülető modern éntudat és a lokális csoporttudat az írásban vált kifejezhetővé, megjeleníthetővé.

Hosszú előzmények után a 19. századot behálózta az írás. A változás különösen két téren mutatható ki. Az egyik az írásnak a tömegkultúrába való beépülése. Olyan értelemben, hogy sokan kerülnek vele kapcsolatba, sokan veszik használatba. A másik változás az írásszokások változatossága. Az íráshoz fordulás motivációi, az írással szembeni attitűdök, az íráshasználat alkalmi és módjai jelzik az írás bitokbavételét, a mindennapokba, az életvilágba, az interperszonális kapcsolatokba való integrálódását. Elterjedése visszahat magára az írásra, s jelentősen megváltoztatja a társadalom és a kultúra szerkezetét, az egyéni életvezetést, a mentalitást. Az írás különböző, változatos funkciók betöltésére válik alkalmassá.

Kötetünk ezt a folyamatot, az írásnak a személyes és lokális életvilágba való beépülését, a mindennapok világában való állandósulását, a szövegszerkesztés és -használat ritualizálódását kívánta szemléltetni.